



Verslag van een uniek symposium over Schorzijdebijen

Theo Peeters

Zoals een kleine jongen had ik me er al de hele week op gespitst, er ongeduldig naar uitgekeken, naar 11 en 12 maart 2005 in Saeftinge. Daar vond een 'petit internationaal symposium' plaats over de Schorzijdebij *Colletes halophilus* en de Schorviltbij *Epeolus tarsalis*. Nachtelijke hoestbuien brachten flinke schade toe aan mijn keel en stembanden waardoor mijn plannen bijna in duigen waren gevallen, maar ik heb 't risico genomen en daar heb ik (nog) geen spijt van gekregen.

In het bijgevoegde kader een overzicht van het programma.

Programma symposium

11 maart

10.30 u Ontvangst.

Opening en welkom door provinciaal gedebuteerde Thijs Kramer.

11.00 u Schorzijdebij en Schorviltbij; een kennismaking in woord en beeld – Nanda van den Berg.

11.30 u Verspreiding en biotoopkeuze van Schorzijdebij en Schorviltbij in het Deltagebied – Anton Baaijens.

Overhandiging symposiummap aan gedebuteerde Thijs Kramer – Bob van Aartsen.

12.30 u Behoud en bescherming van de Schorzijdebij – Sandra Dobbelaar.

13.00 u Zin en mogelijkheden van kunstmatige nestgelegenheid voor de Schorzijdebij – Lucien Calle.

Lunch.

14.00 u De insectengemeenschap van de Zeeuwse schorren – Chiel Jacobusse.

14.30 u Presentatie educatieve zoekplaat over schorinsecten – Ron Brouwer.

Koffie met Zeeuwse bolus.

Borrel met hapjes in het herdersverblijf op Saeftinge.

12 maart

10.00 u Ontvangst.

Opening en welkom door de dagvoorzitter Marten Hemminga (directeur Het Zeeuwse Landschap).

10.30 u Natuurlijke en kunstmatige biotopen van de Schorviltbij in het Deltagebied – Kees de Kraker.

11.00 u De huidige en vroegere verspreiding van Struikheide *Calluna vulgaris* en Zeeaster *Aster tripolium* in de Zeeuwse Delta en aangrenzende gebieden. Verschuiving van veen- en heidegemeenschappen naar mariene biotopen – Anton van Haperen.

11.30 u De *Colletes succinctus*-groep in West-Europa – Evolutie in actie? – Michael Kuhlmann.

12.00 u *Colletes halophilus*: historie, status en ecologie in Engeland – Stuart Roberts.

Lunch

13.30 u *Colletes halophilus* en *Aster tripolium*. Voedselplanten en pollenbronnen voor mannetjes en vrouwtjes – Ron Brouwer.

14.00 u Bijdrage tot de biologie en pollenvoorkeur van *Colletes halophilus* – Inge Bischoff.

14.30 u The French connection: fenologie en gedrag van *Colletes halophilus* en *Colletes hederæ* in Le Crotoy en Terneuzen – Lucien Calle.

15.00 u *Colletes halophilus* en *Epeolus tarsalis* in de Zeeuwse Delta: huidige en vroegere verspreiding van twee mariene bijen in het zuidwestelijk deel van Nederland.

Afsluiting en borrel.

Uit het programma kun je opmaken dat (zover mij bekend) alle leden van de insectenwerkgroep van Het Zeeuwse Landschap participeerden in het verhaal over de Schorzijdebij. En deze groep werd nog versterkt door diverse andere mensen van Het Zeeuwse Landschap. Zowaar een hecht team met een prima uitstraling. In de pauzes en op het eind van de dag stonden er steeds lekkernijen klaar en ook avondeten en overnachting waren allemaal picobello geregeld. Tussendoor tijd genoeg om bij te praten met allerlei mensen; ook een belangrijk aspect van een dergelijke bijeenkomst.

Op de eerste dag zat het zaaltje boven in het bezoekerscentrum Saeftinghe met ongeveer 60 mensen helemaal vol; de tweede dag was iets rustiger met 30 mensen. De deelnemers



kwamen vooral uit Nederland, maar er waren ook enkele Belgen en door de uitgenodigde lezinghouders ook twee Duitsers (Inge Bischoff en Michael Kuhlmann) en een Engelsman (Stuart Roberts). Ik ontmoette beheerders, ecologen, dijkbouwers, wetenschappers, studenten, bijenliefhebbers en andere geïnteresseerden. Het programma van de twee dagen sloot daar prima bij aan. De eerste dag hoorden we vooral Nederlands en kwamen naast biologie en ecologie ook bedreigingen, behoud en bescherming van schorren en Schorzijdebij aan bod. Ook de (regionale) pers was die dag van de partij.

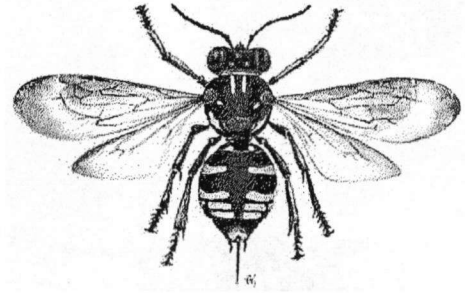


Fig. 1. *Epeolus tarsalis*
tekening Adri Karman

Op de tweede dag was vooral Engels de voertaal en de onderwerpen waren wetenschappelijker getint. Tijdens de lezingen hing er een ontspannen, goede sfeer en daarna was er voldoende tijd voor vragen en discussie. Het leuke van de lezingen en de gehele bijeenkomst was de mix van professionals en amateurs. De lezingen die de meeste indruk op mij hebben gemaakt waren die van Anton van Haperen en Michael Kuhlmann, en ik hoop dat de organisatie in staat is proceedings van het symposium uit te geven, zodat eenieder de verhalen nog eens aandachtig op zich in kan laten werken.



Fig. 2. Verspreiding van *Colletes halophilus* in de wereld.
Kaart: Michael Kuhlmann, Münster, Duitsland.

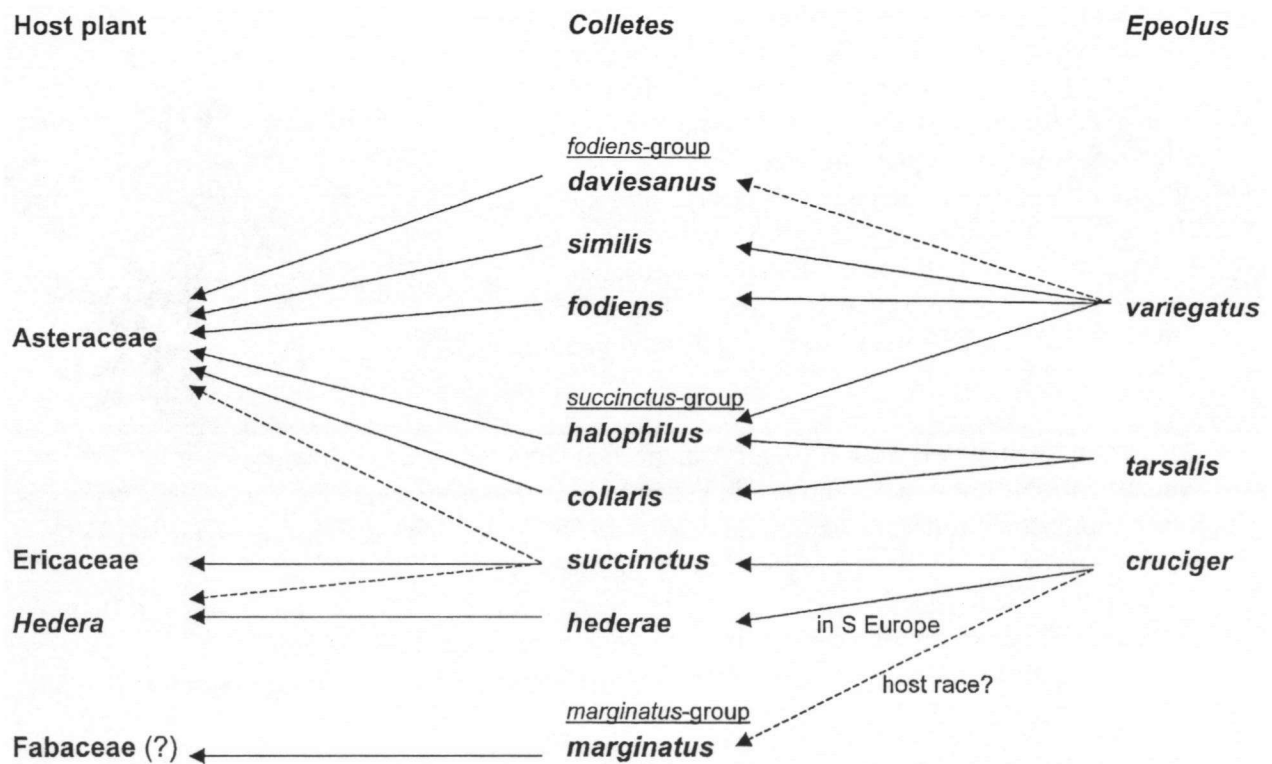


Fig. 3. Tritrofische relaties van enkele *Colletes*-soorten.
Tekst: Michael Kuhlmann, Münster, Duitsland.

The facts – hints for evolution in action?

- Three closely related bee species specialised on different floral hosts
- Two species of recent origin, one basal species (see distribution)
- Basal species with plasticity of pollen collecting behaviour
- Numerous cuckoo bee „host races“
- Host switch of cuckoo bees (partly) dependent on floral specialisation of host (*E. tarsalis* / *C. halophilus*; *E. variegatus* / *C. halophilus*)
- Host bees (partly) escape from their cuckoo bees (*C. hederiae* / *E. cruciger* in northern distribution area; ?*C. halophilus* / *E. cruciger*)

Tekst uit de presentatie van Michael Kuhlmann, Münster, Duitsland.



De mensen (van de sectie) die er niet waren hebben een uniek gebeuren gemist. Maar wellicht komt er voor deze collega's een nieuwe kans, en voor ons een vervolg in Noord-Duitsland of in Engeland langs de Theems in de komende jaren, want de studie naar deze interessante bijen zal zeker voortgaan.

Mijn petje af voor de organisatoren van Het Zeeuwse Landschap gesteund door diverse sponsors, die een nieuw menu op onze bijenkaart hebben gezet. Ik heb genoten; dames... 't smaakte heerlijk en heren... dit smaakt naar meer!